

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ
Придунайська філія
Кафедра права

Схвалено на засіданні кафедри права
Протокол № 2 від 12 вересня 2023 р.

Завідувач кафедри
к.ю.н., доцент Федосєєв П.М.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

OK12 Державне будівництво та місцеве самоврядування

спеціальності:	081 «Право (шифр і назва спеціальності)
освітнього рівня:	Бакалавр (назва освітнього рівня)
освітньої програми:	081 «Право» (шифр і назва освітньої програми)

Розробник силябусу навчальної дисципліни:

Овчатова-Редько Алла Олександрівна, к.ю.н., ст. викладач кафедри права.

Викладач:

Овчатова-Редько Алла Олександрівна, к.ю.н., ст. викладач кафедри права.

Силябус розглянуто і затверджено на засіданні кафедри права
Протокол № 2 від 12 вересня 2023 р.

Завідувач кафедри, к.ю.н, доцент Федосєєв П.М.

Силябус погоджено з гарантом (керівником) освітньої програми 081 «Право»
12 вересня 2023 р.

Керівник (гарант) освітньої програми Федосєєв П.М.

Силябус перевірено «13» вересня 2023 р.

Заступник директора Ліганенко І.В.

Пролонговано:

- на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ІПБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

- на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ІПБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

- на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ІПБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

- на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ІПБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»
Придунайська філія
Кафедра права

Назва дисципліни	<u>Державне будівництво</u> <u>та місцеве самоврядування</u>
Викладач (-и)	Овчатова-Редько Алла Олександрівна
Портфоліо викладача (-ів)	--
Контактний тел.	--
E-mail:	pravokafedrapf@gmail.com
Сторінка дисципліни на сайті	http://izmail.maup.com.ua
Консультації	Графік консультацій: другий, четвертий вівторок місяця – 14.00-17.00

1. Коротка анотація до дисципліни «Державне будівництво та місцеве самоврядування»

Процес державотворення України характеризується багаточисленними реформами, які спрямовані на розвиток демократичних засад у формуванні і діяльності органів публічної влади. В той же час має бути впорядковано напрями зростання ефективності та економічності функціонування системи публічної влади в умовах її детермінованості волею народу і конституційними приписами підвищення функціональної результативності роботи державного апарату та системи місцевого самоврядування.

Вивчення навчальної дисципліни зумовлено змінами в інституційній структурі публічної влади в Україні, а саме демократичними процесами децентралізації повноважень та ресурсів. Саме на рівні органів влади, неурядових організацій та інших установ місцевих громад існує об'єктивна потреба у фахівцях, спроможних якісно та дотриманням демократичних стандартів надавати послуги жителям та сприяти місцевому економічному розвитку.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Державне будівництво та місцеве самоврядування» – сформувані у майбутніх юристів правове мислення, а також знання: сутності і соціальної цінності державної влади як дійового засобу авторитарної організації спільної діяльності людей та їх колективів в умовах громадянського суспільства; державного будівництва як процесу реалізації державної влади, її динаміки та змісту; механізму державного будівництва, його основних елементів (суб'єктів, об'єктів, функцій); проблем централізації та децентралізації державного будівництва в сучасних умовах; сутності та соціальної цінності місцевого самоврядування як демократичної форми децентралізації державно-владних повноважень та однією з основ конституційного ладу України; концептуальних і конституційно-правових основ місцевого самоврядування, його основних інститутів: системи; правової, організаційної, матеріально-фінансової, територіальної основ; органів і посадових осіб місцевого самоврядування; гарантій та відповідальності місцевого самоврядування, його органів і посадових осіб та ін.; сучасних проблем розвитку та взаємодії державного будівництва

та місцевого самоврядування на місцевому і регіональному рівнях; проблем становлення та розвитку регіонального самоврядування в Україні.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Державне будівництво та місцеве самоврядування» є формування у студентів знань про предмет, методи, систему і джерела науки державного будівництва та місцевого самоврядування, муніципального права України; про поняття, види (форми) публічної влади, їх особливості; про правовий статус, завдання, принципи, структуру, форми та методи діяльності органів публічної влади; ознайомлення з функціями, компетенцією, повноваженнями органів публічної влади – Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також із порядком їх організації та здійснення діяльності.

3. Формат курсу - очний (*offline*) та/або дистанційний (*online*)

4. Програмні результати навчання (інтегральна, загальні та спеціальні (фахові) компетентності)

Компетентність	Ступінь сформованості компетентності
ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
Загальні компетентності / Soft-skills (ЗК) :	
ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
Спеціальні (фахові) компетентності / Hard-skills (ФК)	
СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми

Результати навчання відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (результати навчання – РН):

- РН18** Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.
- РН19** Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

5. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
навчальна дисципліна «Державне будівництво та місцеве самоврядування»		
Курс	1	1
Семестр	1-й	1-й
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні години:	26 лекційних та 26 семінарських (практичних) годин	10 лекційних та 10 семінарських (практичних) годин
Модульний контроль	1 модульна контрольна робота	-
Самостійна робота	68 годин	100 години

Індивідуальне науково-дослідне завдання		
Форма семестрового контролю	Екзамен	Екзамен

6. Статус дисципліни: цикл професійної підготовки, обов'язкова дисципліна

7. Пререквізити (перелік попередньо прослуханих курсів): вивчення курсу «Державне будівництво та місцеве самоврядування» (для бакалаврів) передбачає наявність знань із базового курсу «Теорія держави і права», «Юридична деонтологія», «Філософія» та ін., які викладаються для студентів першого освітнього рівня (бакалавр).

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання:

1. Програмне забезпечення для доступу до законодавчої бази на сайті: www.rada.gov.ua/laws
2. Програмне забезпечення для доступу на сайт «Судова влада України»: <https://court.gov.ua/>
3. Програмне забезпечення для доступу на сайт «Єдиним державним реєстром судових рішень»: reestr.court.gov.ua/
4. Мультимедійний проектор, маркерна дошка і екран

9. Політика курсу

Студент дотримується правил академічної доброчесності відповідно до «**Положення щодо впровадження системи академічної доброчесності в Придунайській філії ПрАТ «ВНЗ «МАУП»**», ухваленого рішенням Вченої ради Придунайської філії ПрАТ «ВНЗ «МАУП» (протокол від 17.12.2019 р.) та «**Положення щодо впровадження системи забезпечення академічної доброчесності кафедри права Придунайської філії ПрАТ «ВНЗ «МАУП»**» (протокол засідання кафедри права від 30.06.2020 р., ухвалено рішенням Вченої Ради Придунайської філії ПрАТ «ВНЗ «МАУП» від 27.08.2020 р.).

Вимоги викладача:

- обов'язкове відвідування навчальних занять;
- активність студента під час практичних занять;
- своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
- відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) на консультаціях;
- здійснення підготовки тез доповідей та участь у конференціях, конкурсах наукових робіт та ін.
- опрацювання теоретичного матеріалу та практичних завдань, які надані в курсі «Державне будівництво та місцеве самоврядування» на платформі Google Classroom (код класу надається викладачем на першому занятті).

Не допустимо:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при зверненні до текстів нормативно-правових актів, а також при необхідності виконання певних завдань, передбачених навчальною дисципліною);
- списування та плагіат.

Реферативні роботи студент виконує самостійно, з обов'язковим посилення на джерела інформації та самостійно перевіряє їх онлайн на безкоштовних сервісах на наявність плагіату.

Розподіл балів, що присвоюються студентам з навчальної дисципліни «Державне будівництво та місцеве самоврядування», є сумою балів за виконання семінарських (практичних) завдань, самостійну роботу, індивідуально-дослідні завдання з врахуванням балів, отриманих під час екзамену.

Студент, який не з'являвся на заняття (незалежно від причин) повинен відпрацювати пропущені заняття (незалежно від причини пропуску) та відпрацювати незадовільні оцінки під час консультацій.

10. Схема курсу СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАЗВА ЗМІСТОВНИХ МОДУЛІВ І ТЕМ	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН							
	Денна ф/н				Заочна ф/н			
	Усього	в тому числі			Усього	в тому числі		
		Л	Пр/ СЗ	СРС		Л	Пр/ СЗ	СРС
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>
Модуль 1.								
Змістовний модуль 1. Організація та діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування								
Тема 1. Державне будівництво та місцеве самоврядування як наука і навчальна дисципліна в системі конституційного права	13	4	2	7	12	2	-	10
Тема 2. Конституційно-правові засади державного ладу України: проблеми теорії та практики	11	2	2	7	12	2	-	10
Тема 3. Територіальний устрій України	11	2	2	7	12	2	-	10
Тема 4. Історія, теорія та методологія і міжнародні стандарти місцевого самоврядування	13	4	2	7	12	-	2	10
Тема 5. Основні форми безпосередньої участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування	13	2	4	7	12	-	2	10
Тема 6. Сучасна система місцевого самоврядування в Україні	13	4	2	7	12	2	-	10
Тема 7. Конституційно-правові основи статусу територіальних громад	13	2	4	7	12	-	2	10
Тема 8. Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування	11	2	2	7	12	-	2	10
Тема 9. Особливості здійснення місцевого самоврядування в Україні.	10	2	2	6	12	-	2	10
Тема 10. Ізмаїльська районна державна адміністрація: структура та повноваження	10	2	2	6	12	2		10
Модульна контрольна робота (для денної форми навчання)	2	-	2	-	-	-	-	-
Разом по дисципліні:	120	26	26	68	120	10	10	100
Форма контролю: Екзамен								

11. Форми і методи навчання

Основними видами навчальних аудиторних занять є *лекції, семінарські заняття, консультації*.

При викладанні *лекційного матеріалу* передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції-бесіди, лекції-візуалізації, лекція-консультація.

Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дозволяє привернути увагу студентів до найбільш важливих проблематичних питань з відповідної теми, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу. Ви маєте можливість обміркувати поставлені запитання, робити самооцінку рівня своєї підготовки, навчитися самостійно формувати та обґрунтовувати власну позицію, висновки і узагальнення.

Лекція-візуалізація включає візуальну форму подачі лекційного матеріалу за допомогою технічних засобів навчання. Читання такої лекції зводиться до розгорнутого або короткого коментування викладачем візуальних матеріалів, що переглядаються.

Лекція-консультація є поєднанням викладу нової навчальної інформації лектором з постановкою запитань. Лектор консультує студентів у ході лекційного викладу, що сприяє кращому засвоєнню ними навчального матеріалу. Вона може проводитись за різними сценаріями: запитання – відповіді; запитання – відповіді – дискусії.

При проведенні *семінарських занять* передбачено поєднання таких форм і методів навчання: робота у малих групах, рольові ігри, дискусія, публічні виступи, виступи з опонуванням, групові проекти та кейс-завдання.

Студенти опрацьовують інформацію з наукових, навчальних та лекційних джерел, в тому числі за допомогою мережі Інтернет і бібліотек, під час занять виконують усні та письмові завдання, виступають із доповідями та презентаціями, що можуть бути підготовленими як у групі, так і індивідуально, моделюють поведінку у конкретних ситуаціях.

Програмою курсу також передбачено - виступ за темою **індивідуального завдання**

12. Система оцінювання навчальних досягнень

Оцінювання знань здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП» (<https://drive.google.com/file/d/1ENRncPY-dU2qLke7awVKn1OdfG88Hg8D/view>)

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	1-й семестр	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	13	13
Відвідування практичних та семінарських занять	1	13	13
Робота на практичному та семінарському заняттях	10	12	120
Виконання завдань для самостійної роботи	5	10	50
Виконання модульної роботи	25	1	25
Виконання ІНДЗ (науковий реферат, презентація, доповідь на конференції)	30	1	30
Разом	-		251
Розрахунок: $251 : 100 = 2,51$			
Студент набрав X балів; розрахунок: $X : 2,51 =$ загальна кількість балів.			

13. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота передбачає опрацювання лекційного матеріалу, навчальної літератури, нормативно-правових актів, підготовка до семінарських занять, самостійне розв'язання задач – казусів по темах.

До методів СРС, що сприяють індивідуалізації та інтенсифікації освітнього процесу, відносимо: проблемно-пошукові (опрацювання першоджерел, вивчення нормативно-законодавчої та правової бази, самостійне вирішення практичних завдань); методи проектного навчання (участь у круглих столах); колективної розумової діяльності (групові ситуаційні завдання), застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій (унаочнення запропонованого викладачем навчального матеріалу, підвищення мотивації студентів до самостійної роботи за рахунок її наближення до реальних умов майбутньої професійної діяльності).

Критерії оцінювання завдань для самостійної роботи:

- змістовність – 3 бали;
- відповідність діючому законодавству та стилю оформлення – 2 бали;

Максимальна кількість балів за одну тему (одиницю) цієї роботи – 5 балів

Індивідуальні завдання: індивідуальне науково-дослідне завдання (написання рефератів, підготовка презентацій, виступ на конференції з підготовкою те доповідей та презентацій – для студентів денної форми навчання).

Критерії оцінювання ІНДЗ:

- повнота розкриття теми, дотримання діючого законодавства, матеріалів юридичної практики – 10 балів;
- якість інформації – 10 балів;
- самостійність, креативність, для доповідей на конференцію, наукових рефератів та презентацій – 10 балів.

Максимальна кількість балів за один вид індивідуального завдання - 30 балів

Виконання індивідуальних самостійних завдань передбачають також можливість навчання з дисципліни на освітніх платформах, у форматі онлайн курсів, що дозволяє вдосконалити навички, покращити рівень знань та підвищити мотивацію для саморозвитку. Здобувачу пропонується самостійно обрати тематику онлайн курсу із переліку запропонованих та пройти курс за власним вибором. Після успішного проходження курсу треба завантажити сертифікат про успішно проходження курсу. Після отримання сертифікату здобувач має можливість отримати додаткові 10 балів до свого рейтингу з навчальної дисципліни. Перелік курсів:

1. Про парламент: навіщо нам депутати (URL: <https://vumonline.ua/course/pro-parliament-why-do-we-need-deputies/>)
2. Громадський контроль за владою (URL: <https://vumonline.ua/course/public-control-over-power>)
3. Громадськість та влада: дієві механізми впливу (URL: <https://vumonline.ua/course/public-and-government/>)

14. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль знань за визначеними темами проводиться письмово у формі відповідей на теоретичні питання або розв'язання практичних завдань, виконання тестів, тощо.

При виконанні модульних завдань оцінюванню підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули студенти після опанування певного модуля.

Критеріями оцінки правильності виконання модульних контрольних завдань є:

№ п/п	критерії оцінки знань студента виявлених під час проведення модульного контролю	кількість балів
1.	студент в процесі письмової відповіді дає правильні відповіді на всі поставлені запитання , виявляє високий рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу. Викладає свою відповідь системно та логічно, упевнено і правильно аргументує власну позицію, робить висновки, тощо; або відповідає на тестові завдання з використанням комп'ютерної техніки на відповідну кількість	25 балів
2.	студент має належний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, на поставлені запитання відповіді дає, переважно, правильні, однак допускає певні неточності у визначеннях правових категорій, не завжди належно (коректно) аргументує відповідь або правильно відповідає лише на половину поставлених запитань , тощо; або відповідає на тестові завдання з використанням комп'ютерної техніки на відповідну кількість балів	15 балів
3	студент має задовільний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, на поставлені запитання відповідає, але не на всі, допускає певні неточності у визначеннях правових категорій, не завжди належно (коректно) аргументує або правильно дає відповідь на 1/3 (одну третину) поставлених запитань, тощо. Або відповідає на тестові завдання з використанням комп'ютерної техніки на відповідну кількість балів	10 балів
4.	студент дає неправильні відповіді на поставлені запитання, виявляє неналежний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, неспроможний послідовно і правильно аргументувати свою відповідь або взагалі не в змозі відповісти на поставлені запитання , тощо.	0 балів

15. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Державне будівництво та місцеве самоврядування» проводиться у формі екзамену.

Форма проведення *екзамену*, зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), вагомість співвідношення видів оцінювання визначаються кафедрою права.

Екзамен оцінюється у 100 балів, на який виноситься весь обсяг навчальної дисципліни та розподіляються між кількістю питань.

ЗАГАЛЬНА ПІДСУМКОВА ОЦІНКА по дисципліні = це середнє арифметичне між результатами поточних досягнень (РПД) за 1-й семестр та результатами підсумкового контролю (екзамену) (РПК).

Обраховується по формулі:

(РПД 1 семестр + РПК) : 2 = загальна оцінка

Наприклад:

–за 1-й семестр студент набрав 210 балів ($210:2,51 = 84$ бали);

–за відповідь на екзамені студент одержав 78 балів.

Підсумок: $(84+78) : 2 = 81$ бал (бал, який проставляється в залікову книжку студента, у перерахунку на традиційну оцінку це добре (С).

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять) та активності студента на занятті. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю,

контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- опрацювання теоретичного матеріалу та вирішення практичних завдань за допомогою платформи Google Classroom.

Студент допускається до семестрового контролю, якщо він виконав всі види робіт, які передбачені силабусом та робочою програмою навчальної дисципліни та відвідав всі аудиторні заняття, які передбачені розкладом.

Система ліквідації академічної заборгованостей має такий зміст:

– студент, який набрав за результатами поточного і підсумкового контролю від 35 до 59 балів, після належної підготовки має право повторного складання екзамену;

– студент, який набрав за результатами поточного і підсумкового контролю від 0 до 34 балів тобто менше 50% кількості балів, достатніх для отримання задовільної оцінки, зобов'язаний пройти повторний курс вивчення дисципліни перед повторним складанням екзамену.

16. Питання на екзамен по дисципліні «Державне будівництво та місцеве самоврядування»

1. Державна влада – дійовий засіб авторитарної організації спільної діяльності людей та їх колективів в умовах громадянського суспільства.
2. Державне будівництво процес реалізації державної влади, її динаміка і зміст.
3. Механізм державного будівництва, його основні елементи.
4. Функції державного будівництва, їх система та класифікація.
5. Поняття, основні ознаки та види органів державної влади.
6. Основні форми децентралізації державно-владних повноважень.
7. Державні адміністрації як місцеві органи виконавчої влади, їх система й особливості конституційно-правової природи.
8. Підвищення дієздатності держави та державного будівництва в контексті Послання Президента України до Верховної Ради України.
9. Поняття та основні принципи місцевого самоврядування.
10. Принцип правової автономії місцевого самоврядування.
11. Принцип організаційної автономії місцевого самоврядування.
12. Принцип матеріально-фінансової автономії місцевого самоврядування.
13. Місцеве самоврядування у процесі здійснення виконавчої влади.
14. Місцеве самоврядування у процесі народовладдя.
15. Основні теоретичні концепції місцевого самоврядування, їх вплив на практику державотворення в Україні.
16. Державницька концепція місцевого самоврядування.
17. Громадська концепція місцевого самоврядування.
18. Концепція муніципального дуалізму.
19. Система місцевого самоврядування, її загальна елементна характеристика.
20. Правова основа місцевого самоврядування, її загальна характеристика та проблеми розвитку.

21. Організаційна основа місцевого самоврядування, її загальна характеристика та проблеми розвитку.
22. Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування, її загальна характеристика та проблеми розвитку.
23. Територіальна основа місцевого самоврядування, її загальна характеристика та проблеми розвитку,
24. Територіальні громади, їх види, основні функції та повноваження.
25. Основні форми прояву активності, життєдіяльності територіальних громад.
26. Виключні повноваження територіальних громад, проблеми їх правового регулювання та реалізації у сучасних умовах.
27. Основні принципи та порядок об'єднання (роз'єднання) територіальних громад з метою їх оптимізації.
28. Особливості правового статусу районних у містах територіальних громад, а також територіальних громад сіл, селищ, міст, адміністративно приєднаних до міст обласного (республіканського) та загальнодержавного значення.
29. Система органів місцевого самоврядування, її загальна елементна характеристика.
30. Сільська, селищна, міська рада, її основні функції і повноваження.
31. Основні форми роботи сільської, селищної, міської ради, актуальне питання їх вдосконалення.
32. Особливості правового статусу районної у місті ради.
33. Особливості правового статусу районної, обласної ради.
34. Система, порядок утворення та особливості правового статусу органів самоорганізації населення.
35. Виключні повноваження сільської, селищної, міської ради, їх види та особливості правової природи.
36. Виключні повноваження районної, обласної ради, їх види та особливості правової природи.
37. Повноваження районної, обласної ради, які вона має делегувати районній, обласній державній адміністрації.
38. Повноваження районної, обласної ради з контролю діяльності районної, обласної державної адміністрації.
39. Система виконавчих органів сільських, селищних, міських рад, її елементна характеристика.
40. Особливості правового статусу виконавчих органів сільських, селищних, міських рад.
41. Власні (самоврядні) та делеговані повноваження у системі місцевого самоврядування, особливості їх правової природи та реалізації.
42. Особливості правового статусу сільського, селищного, міського голови.
43. Принципи розподілу та делегування повноважень у системі місцевого самоврядування.
44. Місцеві вибори, їх види, основні принципи й організація проведення.
45. Особливості виборів депутатів районної, обласної ради.
46. Особливості виборів сільського, селищного, міського голови.
47. Місцеві референдуми та інші форми волевиявлення територіальних громад, проблеми їх правового регулювання.
48. Основи правового статусу депутата місцевої ради.
49. Повноваження та форми роботи депутата як представника територіальної громади, виборців свого виборчого округу.
50. Повноваження та форми роботи депутата як повноважного члена представницького органу місцевого самоврядування – ради.
51. Гарантії діяльності депутата місцевої ради, актуальні питання їх вдосконалення у сучасних умовах.
52. Основні принципи й особливості служби в органах місцевого самоврядування.

53. Місцеве самоврядування і територіальна автономія. Автономна Республіка Крим як форма регіонального самоврядування.

54. Місцеве самоврядування та «урядова вертикаль». Проблеми розмежування функцій і повноважень між органами державної влади та місцевими державними адміністраціями.

55. Особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування у містах Києві та Севастополі.

56. Правові гарантії місцевого самоврядування.

57. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

58. Форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування.

59. Муніципальний рух в Україні та на світовому рівні.

60. Сучасні проблеми розвитку державного будівництва та місцевого самоврядування в контексті конституційної та адміністративної реформ.

17. Шкала відповідності оцінок: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

18. Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти :

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. (із змін.) URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

2. Закон України „Про Регламент Верховної Ради України” від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI (із змін.) URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>

3. Закон України „Про вибори народних депутатів України” від 17 листопада 2011 р. № 4061-VI URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>

4. Закон України „Про комітети Верховної Ради України” від 4 квітня 1995 р. № 116/95-ВР URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/116/95-вр>

5. Закон України “Про правовий режим майна, що забезпечує діяльність Верховної Ради України” від 13 грудня 1996 р. № 594/96-ВР URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/594/96-вр>

6. Закон України „Про вибори Президента України” від 5 березня 1999 р. № 474-XIV (В ред. Закону від 01 січня 2016 р. №825-19) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/474-14>

7. Закон України “Про Раду національної безпеки і оборони України” від 5 березня 1998 р. № 183/98-ВР URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр>

8. Закон України “Про державну службу” від 16 грудня 1993 р. № 3723-XII (із змін.) URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

9. Закон України “Про центральні органи виконавчої влади” від 17 березня 2011 р. № 3166-VI URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>

10. Закон України „Про Кабінет Міністрів України” від 7 жовтня 2010 р. № 2591-VI (із змін.) URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
11. Закон України “Про місцеві державні адміністрації” від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV (із змін.) URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
12. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР (із змін.) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
13. Закон України “Про столицю України – місто-герой Київ” від 15 січня 1999 р. № 401-XIV (із змін.) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/401-14>
14. Закон України „Про статус депутатів місцевих рад” від 11 липня 2002 р. № 93-IV (із змін.) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/93-15>
15. Закон України “Про службу в органах місцевого самоврядування” від 7 червня 2001 р. № 2493-III (із змін.) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>
16. Закон України “Про органи самоорганізації населення” від 11 липня 2001 р. № 2625-III URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>
17. Європейська Хартія про місцеве самоврядування URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036

Базова:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. Харків: Право, 2017. 392 с.
2. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: Підручник для студентів вищих вищих навчальних закладів / За ред. С. Г. Серьогіної. Харків: Право, 2016. 256 с.
3. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної. 3-тє вид. переробл. та доповн. Харків: Право, 2016. 360 с.
4. Державне будівництво і місцеве самоврядування: Навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 304 с.
5. Ворона П. В., Мучник А. М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні. Навчально-методичний посібник. Полтава, ПП Шевченко, 2016. 98 с.
6. Біленчук П. Д., Кравченко В. В., Підмогильний М. В. Місцеве самоврядування в Україні: Навчальний посібник. Київ: Атіка, 2015.
7. Виборче право України: Навч. посібник / НАН України; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького / В. Ф. Погорілко (ред.), М. І. Ставнічук (ред.). Київ: Парламентське видавництво, 2014.
8. Воронов М. П. Місцеве самоврядування та його акти: Навч. посібник. Київ, 2014.
9. Гнилорібов В. В., Тихонов В. М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: Навч. Посіб / В. В. Гнилорібов, В. М. Тихонов. Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2014.

Допоміжна:

1. Батанов О. Концептуальні аспекти реформи конституційної моделі місцевого самоврядування в Україні. *Право України*. 2016. № 5. С. 117–125.
2. Батанов О. В. Муніципальна влада в Україні. Проблеми теорії та практики. Монографія. Київ: «Юридична думка», 2015. 330 с.
3. Бодрова І. І. Проблеми імплементації європейських стандартів у сфері компетенції місцевого самоврядування в Україні Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Харків, 2019. Вип. 38. С. 26-48.
4. Бойко, Ю. В. Реформування місцевого самоврядування в Україні в контексті Європейської інтеграції: теоретичні та прагматичні питання. Держава і право : зб. наук. пр. Юрид. і політ. науки. Київ, 2016. Вип. 47. С. 182–188.
5. Болдирєв С. В., Чубарь С. С. Об’єднання територіальних громад в механізмі децентралізації влади. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2019. Вип. 37. С. 69 -

86.

6. Болдирев С. В., Чубарь С. С. Сучасний стан реалізації реформи децентралізованого устрою України: наявні недоліки та труднощі в запровадженні // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки". 2021. № 11.

7. Величко В. О. Проблеми функціонування центрів надання адміністративних послуг. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна та ін. Х. : Право, 2019. Вип. 38. С. 118- 132.

8. Гарашук І. В. Питання ефективного використання ресурсного потенціалу об'єднаних територіальних громад. Державне будівництво та 23 місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна та ін. Х. : Право, 2021. Вип. 41. С. 107 – 119.

9. Ганущак Ю. І. Місцеві бюджети. Київ: «Легальний статус», 2016. 48 с.

10. Децентралізація влади. Законодавство. Роз'яснення. Зразки документів / за ред. В. В. Бондаренка. К.: Юрінком Інтер, 2017. 420 с.

11. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / О. Бориславська, І. Заверуха, Е. Захарченко та ін.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO. Київ: ТОВ «Софія», 2014. 128 с.

12. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України/ О. М. Бориславська, І. Б. Заверуха, А. М. Школик та ін. ; Центр політико-правових реформ. Київ, 2015. 212 с.

13. Дніпров О. С. Виконавча влада в Україні: теоретико- концептуальні підходи до розуміння сутності в сучасних умовах трансформації суспільства. Монографія. Київ, 2018. 540 с.

14. Європейська рамкова конвенція Ради Європи про трансграничне співробітництво між територіальними громадами або органами влади від 21 травня 1980 р. Організація місцевого самоврядування в Україні : зб. нормат.-прав. актів / упоряд.: П. М. Любченко, К. Є. Солянник, Л. В. Челомбитько. Харків : Юрайт, 2015. 296 с.

15. Журавський В. Питання реформування місцевого самоврядування в Україні. *Право України*. 2016. №6. С. 24–26.

16. Закоморна К. О. До питання про визначення терміну «регіоналізація» в сучасній вітчизняній і зарубіжній доктрині Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2019. Вип. 38. С. 107 –119

17. Закоморна К. О. Поняття децентралізації публічної влади у вітчизняній та зарубіжній доктрині. *The Journal of Eastern European Law / Журнал східноєвропейського права*. 2019. № 60. С. 57 – 63.

18. Камінська Н. В. Організаційно-правові засади децентралізації публічної влади. *Науковий вісник КНУВС: Науково-теоретичний журнал*. 2017. №4. С.9–19.

19. Лялюк О. Ю., Полишин Г. В. Шлях до децентралізації: зарубіжний досвід для України // Державне будівництво та місцеве самоврядування. № 38. 2019. С. 41-55.

20. Серьогіна С. Г., Демиденко Г. Г. До витоків місцевого самоврядування та державного будівництва в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. 2019. Вип. 37. С. 16-36.

21. Склярєнко І. В. Поняття, ознаки та види комунальної власності як виду публічного майна. Актуальні проблеми правознавства. 2019. № 2. С. 77- 82.

22. Ставнічук А. Місцевий референдум як форма безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою. Моногр. Харків: Фактор, 2020.

23. Стешенко Т. В., Вертегел Є. П., Куртіш Л. А. Концептуальні підходи дослідження територіальних громад у системі місцевого самоврядування. Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове фахове видання Запорізького національного університету. 2021. № 3. С.71-75

24. Стешенко Т. В., Никончук Н. С. Об'єднання територіальних громад як один із напрямів реформи децентралізації влади в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2020. Вип. 40. С. 97-110.

Офіційні сайти державних органів:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>
2. Офіційний веб-портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>
3. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
4. Офіційний веб-портал Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
5. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України. URL: <https://ccu.gov.ua/>
6. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>
7. Офіційний веб-портал Рахункової палати. URL: <https://rp.gov.ua/home/>
8. Офіційний сайт Асоціації міст України. URL: <http://www.auc.org.ua/>
9. Українська асоціація районних та обласних рад. URL: <http://uarog.org.ua> Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад. URL: <http://vassr.org/index.php/ua/>

Електронні бібліотеки:

1. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського.
2. <http://www.catalogue.nplu.org> – Національна парламентська бібліотека України.
3. <http://www.pravoznavec.com.ua> – Електронна бібліотека юридичної літератури «Правознавець».